

УСПІШНИЙ ПРОЄКТ «ВІННИЦЯ – МІСТО ПОСЛІДОВНИКІВ М. І. ПИРОГОВА»: ВІД ІДЕЇ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ

Юрчишина Ольга Анатоліївна

завідувачка сектору краєзнавчих видань Наукової бібліотеки ВНМУ імені М. І. Пирогова
м. Вінниця

Анотація. В статті йдеться про етапи реалізації проєкту «Вінниця – місто послідовників М. І. Пирогова» Наукової бібліотеки ВНМУ імені М. І. Пирогова та його результат – видання однойменної книги.

Ключові слова: проєкт «Вінниця – місто послідовників М. І. Пирогова», конкурс «Бюджет громадських ініціатив Вінницької міської об'єднаної територіальної громади», наукове-популярне видання, краєзнавча робота бібліотеки.

У травні 2019 р. до бібліотеки від керівництва університету несподівано надійшла пропозиція взяти участь у конкурсі «Бюджет громадських ініціатив Вінницької міської об'єднаної територіальної громади». Часу для подачі документів на конкурс залишалось обмаль: лише два дні, та й досвіду в цьому напрямі ще не було. Утім, усі вимоги участі у конкурсі були виконані. Кожен проєкт великий або малий залежно від напрямку підпорядковувався тому чи іншому департаменту міської ради. Малий проєкт бібліотеки за назвою «Вінниця – місто послідовників М. І. Пирогова», який передбачав видання однойменної книги, підпорядковувався департаменту маркетингу міста та туризму, який допомагав скласти кошторис і надавав відчутну підтримку в організації видання.

Перемога не дісталася легко. Хвилювання не вщухали аж до оголошення результатів конкурсу. Насамперед, право на участь у голосуванні потрібно було вибороти під час ярмарку проєктів, який відбувся у приміщенні муніципального Хабу «Місто змістів». Запитання сипалися зусбіч: а чи достатньо матеріалів для створення книги; а чи не буде зауважень щодо плагіату; а чи буде видання доступне для пересічних мешканців міста та багато інших. Аргументовані й чіткі відповіді були надані на всі запитання: фонд бібліотеки достатній для висвітлення теми; краєзнавча робота в бібліотеці проводиться на належному рівні, матеріалів зібрано багато; плагіат виключено, адже працюємо з першоджерелами; книга надійде до бібліотек міста та буде представлена в електронному вигляді на сайті видавництва і т. д. Невдовзі експертна група конкурсу «Бюджет громадських ініціатив Вінницької міської ОТГ» визначила 36 малих та великих проєктів (із 67 поданих загалом), які були допущені до загальноміського голосування, у т. ч. проєкт бібліотеки ВНМУ імені М. І. Пирогова.

Наступним етапом було рекламування: на сторінках місцевих періодичних видань, зокрема газети колективу університету «Молодий медик»; на сайті міської Ради; від-

бувалося ознайомлення з матеріалами та обговорення в соціальних мережах.

Восени 2019 р. за проєкт «Вінниця – місто послідовників М. І. Пирогова» мешканці міста віддали 665 голосів. Було приємно бачити в списках серед тих, хто підтримав нас не лише прізвища колег і студентів, а й зовсім незнайомих людей: містяни вірили в нас і хотіли бачити результат проєкту. За їхньої підтримки Наукова бібліотека ВНМУ імені М. І. Пирогова виграла конкурс і отримала фінансування на видання книги в сумі 196 225 гривень. Загалом перемогу здобули 12 проєктів, які, згідно з умовами конкурсу, необхідно було реалізувати впродовж 2020 р. Отож до кінця року книга мала вийти з друку. Вже в травні рукопис слід було надіслати до вінницького видавництва «Нова книга», з яким було укладено угоду. Тому робота над її підготовкою розпочалася одразу після отримання результатів конкурсу і була напруженою. Авторський колектив у складі О. Юрчишиної, Н. Кравчук, Л. Сухаревої, М. Мельник, В. Коваленко, Я. Бондарчук, Г. Біловус приступив до написання тексту. Науково-популярне видання вимагало не лише логічного викладу матеріалу, але й достовірного викладення фактів та подій, дат; відображення життєвого шляху персоналій по можливості в максимально повному обсязі; відображення наукових досліджень, досягнень кожної персоналії, її внеску в розвиток медицини та охорони здоров'я в історії краю, країни та світу; нагородження державними відзнаками та вшанування її пам'яті; а також складання пристатейних бібліографічних списків літератури.

Стали в нагоді матеріали й документи Наукової бібліотеки ВНМУ, зокрема сектору рідкісних книг та рукописів; багаторічні напрацювання сектору краєзнавчих видань (копії архівних документів; спогади та матеріали, надані членами родин лікарів, численні фото тощо), університетського архіву; Державного архіву Вінницької області, обласного краєзнавчого музею та ін. Працівники бібліотеки побува-

ли в різних куточках Вінниці та власноруч зробили чимало фото пам'ятних місць, пам'ятників, меморіальних дошок, які висвітлюють історію медицини та охорони здоров'я міста. Статті про деяких осіб написали науковці Вінницького державного педагогічного університету, співробітники Національного музею-садиби імені М. І. Пирогова. На наші звернення відгукнулися та надали цікаві матеріали родичі лікарів, установи та колективи, причетні до історії медицини, науковці з різних куточків України і з-за кордону, зокрема І. Р. Свістельник, директорка бібліотеки, кандидатка наук з фізичного виховання і спорту, доцентка Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського; Кшиштоф Крулікоські, Президент Товариства, колишній шпиталь Уяздовський (м. Варшава, Польща); К. Б. Манишева, асистентка кафедри нервових хвороб, медичної генетики і нейрохірургії Дагестанського державного медичного університету (м. Махачкала, Республіка Дагестан, РФ) та багато інших. За допомогу в створенні видання всім їм у книзі ми висловили щире подяку.

Березень 2020 р. приніс лиху звістку: ВООЗ оголосила пандемію у зв'язку з поширенням коронавірусу. Виникли складнощі у роботі з проектом: закриті архіви, музеї, ін. установи, а згодом – обмежений до них доступ. Отож спілкування з працівниками цих установ у подальшому здійснювалося дистанційно. Понад два місяці працювали в умовах жорсткого карантину. Влітку долучилися до редактування книги, неодноразово її вичитки після верстки; фото в макеті книги було замінено більш якісними; проведена ретельна робота щодо дизайну обкладинки. Разом з працівниками видавництва обговорювали питання оформлення кожної сторінки видання. Вагома заслуга авторського колективу щодо змістового наповнення книги і її оформлення: завдяки внеску кожного співавтора колективна праця втілилася в чудове подарункове видання з вишуканою обкладинкою, гарно оформленими сторінками й численними ілюстраціями. У листопаді науково-популярна монографія «Вінниця – місто послідовників М. І. Пирогова» обсягом 440 сторінок і накладом 500 примірників була надрукована у м. Харків [1].

Видання, з присвятою медичній спільноті Вінниччини, містить звернення Вінницького міського голови С. А. Моргунова та ректора ВНМУ імені М. І. Пирогова, професора В. М. Мороза; слово до читача від упорядників; екскурс «Історичні витоки медицини Вінниччини», підготовлений науковцями кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я ВНМУ імені М. І. Пирогова. У книзі багато матеріалів і фото опубліковані вперше. Для зручності користування створено «Іменний покажчик персоналії».

Книга у хронологічній послідовності висвітлює життєвий шлях і подвижницьку працю відданих своїй професії лікарів і науковців-медиків: всього 43 персоналії – від геніального хірурга й анатома М. І. Пирогова до хранительки його пам'яті

покійної Г. С. Собчук, директорки Національного музею-садиби М. І. Пирогова [2]. Готуючи матеріали, разом з лікарями переживали їхні професійні й особисті перемоги й невдачі, радощі і страждання. Неймовірно долі! Війни, репресії, сталінські табори, боротьба з жакливими епідеміями... Через суворі випробування пройшли герої нашої книги. Жертвою Великої терору став директор Вінницького медичного інституту Марко Олексійович Василець: безпідставно заарештований, після жакливих тортур розстріляний і лише у 1958 р. був помертно реабілітований. Марія Веркентін, одна з найзнаменитіших на той час у світі радіодіагностів з питань пульмонології, нагороджена Хрестом Доблесті, трагічно загинула в нацистському концтаборі Аушвіц-Біркенау. Пилип Миколайович Серков, родом з неможливої багатодітної селянської родини, нейрофізіолог зі світовим ім'ям пройшов випробування війною: потрапив в оточення, згодом – в полон, працював в умовах окупації, брав участь у підпільно-партизанському русі; і вже у 2008 р. в залі Інституту фізіології імені О. О. Богомольця столітній академік П. М. Серков прочитав (за умов повної втрати зору!) дивовижну лекцію «О механизмах сознания», яка тривала 52 хвилини, викликала овації в залі, великий науковий інтерес та була внесена до Книги рекордів України... З їхніх та інших доль вималювалася цілісна картина основних етапів становлення і розвитку медичної галузі Вінниччини [3].

Книга рекомендована медикам, історикам, краєзнавцям, туристам і всім, хто цікавиться історією міста Вінниці, а також може бути використана в науково-педагогічній та навчально-виховній діяльності.

В приміщенні Хабу «Місто змістів» успішно пройшла презентація книги за участю голови міста С. А. Моргунова, авторів видання, засобів масової інформації, на жаль, за умов карантину з обмеженою кількістю присутніх [4]. Після презентації було чимало дзвінків з привітаннями, з гарними відгуками щодо придбання книги тощо. З приводу виходу книги нас запрошували на радіо і телебачення: вийшла в ефір передача програми ток-шоу «На часі» міського комунального підприємства – інформаційно-телевізійного агентства «Віта» за участю Н. М. Кравчук, директора, і О. А. Юрчишиної, завідувачки сектору краєзнавчих видань Наукової бібліотеки ВНМУ імені М. І. Пирогова. Цікавим було спілкування в прямому ефірі з Олегом Семком, ведучим радіопередачі «Час змін» (радіо «Місто над Бугом», 101,8 FM) [5, 6].

На жаль, книга не надійшла у продаж, але вона є у бібліотеках міста, а на сайті видавництва можна придбати її електронний примірник.

У вищезгаданому конкурсі Наукова бібліотека взяла участь вперше, і дебют був успішним. А сама книга, яка одразу здобула прихильність читачів, стала чудовим подарунком до 100-річного ювілею Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова, який відзначимо цього річ.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Вінниця – місто послідовників М. І. Пирогова : монографія / О. А. Юрчишина [та ін.] ; авт. передм.: С. Моргунов, В. М. Мороз. – Вінниця: Нова Книга, 2020. – 440 с. : іл., фот.
2. Скрипник В. Книга про 43 видатних медики / В. Скрипник // RIA. – 2020. – 16 груд. (№ 50). – С. 8 : кольор. фот. – Електрон. версія. – Режим доступу: <https://bit.ly/3psmDNH>.
3. Цікаві факти з життя та секрети лікарської практики: у Вінниці вийшла книга про видатних медиків [Електронний ресурс] // Вінницька міська рада : [офіц. сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/34Ow15e> (дата звернення: 28.12.2020), вільний. – Назва з титул. екрана.
4. Шуткевич О. 43 історії на 435 сторінках: унікальну книжку про видатних лікарів – від часів Миколи Пирогова і до сьогодні – презентували у Вінниці [Електронний ресурс] / О. Шуткевич // День : [сайт одноймен. щоден. Всеукр. газ.]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3hr1UZ9> (дата звернення: 28.12.2020), вільний. – Назва з титул. екрана.
5. Ток-шоу «На часі»: Неліна Кравчук та Ольга Юрчишина [Електронний ресурс] : [бесіда на Вінниц. телеканалі «Віта» про книгу «Вінниця – місто послідовників Пирогова», яка у листоп. 2020 р. побачила світ] // YouTube. – Режим доступу: <https://bit.ly/39Ij37l> (дата звернення: 28.12.2020), вільний. – Назва з титул. екрана.
6. «Час змін» з Ольгою Юрчишиною [Електронний ресурс] : [бесіда на Вінниц. радіо «Місто над Бугом – 101,8 FM» про книгу «Вінниця – місто послідовників Пирогова», яка у листоп. 2020 р. побачила світ] // YouTube. – Режим доступу: <https://bit.ly/3qeQABg> (дата звернення: 28.12.2020), вільний. – Назва з титул. екрана.